

מקום לשירה חיפה

חופש תנועה

תערוכת שירה בכרמלית

Freedom
of movement

A Poetry Exhibition in the Carmelit

حرية الحركة

معرض شعر في الكرمليت

מקום לשירה חיפה

חֶפְנָשׁ תְּנוּעָה

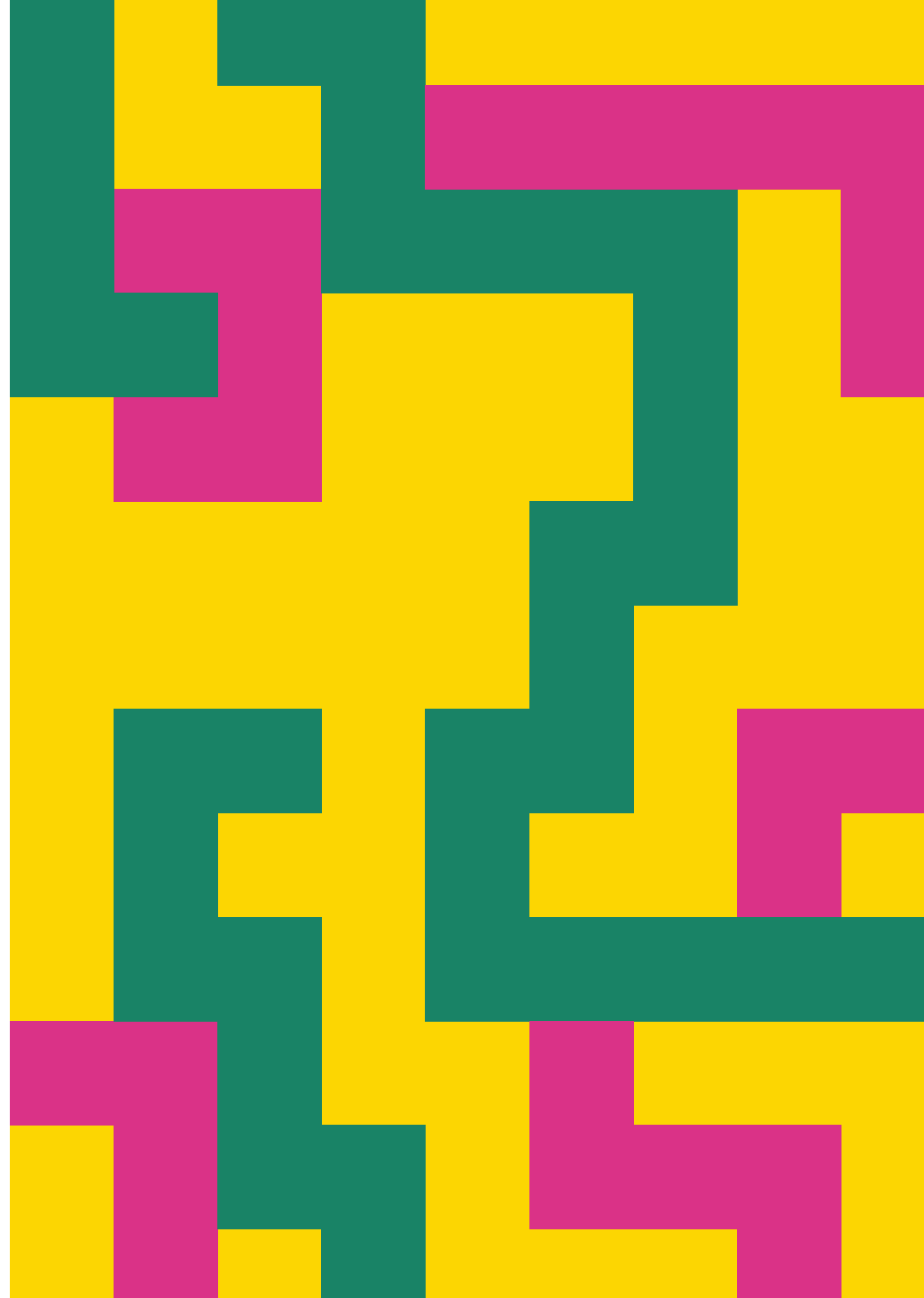
תערוכת שירה בכרמלית

Freedom
of movement

A Poetry Exhibition in the Carmelit

حرية الحركة

معرض شعر في الكرمليت

תושבות ותושבים יקרים,

תערוכת השירה חֶפֶשׁ תְּנוּעָה מזמינה אותנו לעצור לרגע בתוך התנועה המתמדת של חיי היום-יום ולהקשיב למילים שנכתבו מתוך געגוע, תקווה, התבוננות וחיפוש.

הכרמלית, הרבה מעבר להיותה אמצעי תחבורה, היא אחד מסמליה הייחודיים של חיפה. היא מחברת בין שכונות, אנשים וסיפורים. מדי יום עוברים בה אלפי נוסעות ונוסעים, וכל אחד ואחת מהם נושא עמו עולם פנימי שלם. התערוכה מעניקה מקום לאותו עולם פנימי ומכניסה את השירה אל תוך קצב החיים העירוני.

החיבור בין השירה העכשווית לבין שפתו הגרפית האייקונית של דן רייזינגר, אשר עיצב את סמליל הכרמלית בשנת 1992, יוצר דיאלוג מרתק בין עבר להווה ובין הזיכרון החזותי הטבוע בנופה של הכרמלית לבין היצירה התרבותית החיה, המתחדשת והפועמת של חיפה היום.

חיפה היא עיר של תרבויות, שפות וקולות רבים. עיר שמאמינה כי תרבות ואמנות אינן מתקיימות רק באולמות ובמוזיאונים, אלא גם במרחב הציבורי: ברחוב, בתחנה ובדרך הביתה. דווקא שם, בתוך השגרה, יש בכוח השירה לגעת בלבבות, לעורר השראה ולבנות קהילה.

אני מברך את אגף התרבות, המחלקה לאומנויות, עמותת מקום לשירה וכל היוצרים והיוצרות השותפים בהגשמתה, ומאחל לכולכם ולכולכן לעלות לכרמלית, לקרוא, להתבונן, ולאפשר למילים ללוות את הדרך.

בברכה,

יונה יאהב
ראש העיר

משה פרידן, יום חנוכת הכרמלית, 6 באוקטובר 1959
(אוסף התצלומים הלאומי)

חִפְּשׁ תְּנוּעָה

תערוכת שירה בכרמלית

המשוררים/ות:

אלי אליהו, צוריאל אסף, רות אשור, ארז ביטון, אלכס בן ארי, מואיז בן הראש, חמוטל בר יוסף, זלי גורביץ', דנה גולדברג, שי דותן, ערן הדס, סיון הר שפי, צופיה הרבנא, דורית ויסמן, מאיה ויינברג, רפי וייכרט, צילה זן-בר צור, מאצי טאווארה (בתרגום יעקב רז), חנן סבח טייכר, סער יכין, צרויה להב, עמנואל יצחק לוי, אמיר מנשהוף, אפרת מישורי, אגי משעול, גל נתן, בכל סרלואי, שירי פסל, נגה קומאי, ג'לאודין רומי (בתרגום אמיר אור), יפה שלומוביץ, ילי שגר.

התערוכה חִפְּשׁ תְּנוּעָה הופכת את הנסיעה בבטן ההר למסע פואטי הנע על המתח שבין החוץ לפנים. לאורך ציר התנועה התלול נפרשים שיריהם של 32 משוררים ומשוררות שעוסקים בתנועה על כל צורותיה: מהדחף הפיזי התזזיתי ועד לתנודות הנפש העדינות. המילים נטמעות בין הקרונות המשופעים והדלתות הנפתחות והופכות לחלק מהמקצב החיפאי של המעבר מהמעלה הכרמל לעיר התחתית, ולהפך. מוזמנים/ות לנוע בין המסילות והשורות ולהיפגש עם שירה עכשווית בתוך קצב היומיום המשתנה.

התערוכה היא שיתוף פעולה בין עיריית חיפה, מינהל חינוך תרבות וספורט – אגף התרבות ועמותת מקום לשירה

ניהול אמנותי: מקום לשירה

עיצוב: סטודיו מיקה

حرية الحركة

معرض شعر في الكرمليت

الشعراء/الشاعرات:

الشعراء/الشاعرات: إيلي إلباهو، تسورييل أساف، روت أشور، إيريز بيتون، أليكس بن آري، موئيز بن هاروش، حموتال بار يوسف، زالي غورفيتش، دانا غولدبرغ، شاي دوتان، عيران هدا، سيفان هار شافي، تسوفيا هريند، دوريت فيسمان، مايا فاينبرغ، رافي فاخرت، تسيلا زن-بار تسور، ماتشي تاوارا (بترجمة يعقوب راز)، حنان سبخ تاختر، ساعر ياخين، تسرويا لهاف، عمانوئيل يتسحاق ليفي، أمير منشه أوف، أفرات ميشوري، آغي مشعول، غال ناتان، باكول سرلوي، شيري بيسل، نوغا كوماي، جلال الدين الرومي (بترجمة أمير أور)، يافا شلوموفيتس، يالي شتر.

يحوّل معرض حرية الحركة الرحلة في جوف الجبل إلى مسار شعري قائم على التوتر بين الخارج والداخل. على امتداد المسار المنحدر تتوزّع قصائد لاثنتين واثنتين شاعراً وشاعرة، تتناول الحركة في جميع تجلياتها: من الاندفاع الجسديّ الصاحب إلى أعماق مكنونات النفس الرقيقة. تتماهى الكلمات مع العربات المائلة والأبواب التي تُفتح وتُغلق، فتغدو جزءاً من الإيقاع الحيفاوي الفريد، ذلك الإيقاع الذي يصل بين أعالي الكرمل والمدينة السفلى، ذهاباً وإياباً. إنها دعوة إلى التنقّل بين السكك والسطور، وإلى لقاء الشعر المعاصر في قلب إيقاع الحياة اليومية المتغير.

يأتي هذا المعرض ثمرة تعاون بين بلدية حيفا، إدارة التربية والثقافة والرياضة - قسم الثقافة، وجمعية مكان للشعر.

الإدارة الفنية: مكان للشعر.

التصميم: ستوديو ميكا

FREEDOM OF MOVEMENT

A Poetry Exhibition in the Carmelit

Freedom of Movement turns the Carmelit into a space for poetry. As the train moves through the mountain, the journey itself becomes a shifting encounter between inner and outer worlds. Featuring 32 poets, the exhibition traces movement in its many forms - from urgency and momentum to hesitation, drift, and subtle emotional change. The poems are woven into the architecture of the train: its sloping cars, its doors, its rhythm of stops and departures. Moving between Mount Carmel and downtown Haifa, the Carmelit becomes more than a route - it becomes a site of reading, listening, and reflection. Passengers are invited to encounter contemporary poetry within the flow of daily life, and to experience the familiar journey as something newly felt.

The exhibition is a collaboration between the Haifa Municipality, the Department of Education, Culture and Sports - Culture Division, and Poetry Place.

Artistic direction: Poetry Place.

Design: Studio Mika

Participating poets:

Eli Eliahu, Tsurriel Assaf, Ruth Ashur, Erez Biton, Alex Ben-Ari, Moiz Ben Harosh, Hamutal Bar Yosef, Zali Gurevich, Dana Goldberg, Shai Dotan, Eran Hadas, Sivan Har-Shefi, Tsofia Harband, Dorit Wiseman, Maya Weinberg, Rafi Weichert, Tsila Zan-bar Tsur, Machi Tawara (translated by Jacob Raz), Hanan Sabah Teicher, Saar Yachin, Tzruya Lahav, Emanuel Yitzhak Levi, Amir Menasheof, Efrat Mishori, Agi Mishol, Gal Natan, Bacol Serlui, Shiri Prizant Passal, Noga Comay, Jalaluddin Rumi (translated by Amir Or), Yaffa Shlomovitz, Yali Shner.

דק

וַיֵּשׁ רָגַע שָׁבוּ אֲנִי
אוֹסֵף אֶת עֲצָמֵי מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת
הַשּׁוֹנִים, מִכָּל הַזְּמַנִּים,
מִכָּל הַמְּהִירִיּוֹת הַמִּתְחַלְפוֹת.
יֵשׁ רָגַע שָׁבוּ אֲנִי אֶחָד
מִקְּפָל הַיֵּטֵב
מִהֶדֶק
דֶּק
דֶּק.

זה הזמן

זֶה הַזְּמַן לְצֵאת מִהַבִּית בְּרֶגֶל
אֶל הַמָּקוֹם הַכִּי רְחוֹק אֵלָיו
נִשְׁאוּ אוֹתָךְ רַגְלֶיךָ
וְלַעֲבֹר אוֹתוֹ.
זֶה הַזְּמַן לְחֹזֵר אֶל הָעֵץ הַגָּדוֹל
שֶׁנִּטְעַתָּ וְטִפַּחְתָּ, הָעֵץ
שֶׁיִּשְׁאֵר אַחֲרֶיךָ, וְאִם
אֵין עוֹד עֵץ בָּזֶה –
זֶה הַזְּמַן לְנִטֵּעַ.

בצנטריפוגה

מקיף את הכפר עוד פעם
 משתובב, מעבב את סוף הערב
 ומסחרר אותנו לסיבוב נוסף
 והרכב קרוסלה מסתובבת
 בלי הפוגה, לרגע אחד
 הפיזיקה טעתה
 ושום כח לא
 משך אותנו
 החוצה

זמן

תראי
 כמה זמן נשאר לנו
 תראי
 איך כמו מתוך ברז פתוח
 נשפף על רצפות
 מה הוא יצמיח?
 תראי
 כמה זמן נשאר לנו
 תראי איך נשמטת הרוח
 איך השמש שוקעת אל תוך עצמה.

טיח נושר מקירות הנפֿש.

אלה קולות ההתחלה.

אחר כך מורטים ניעים גדולים את האויר.

מרחב נעשה מחנק. חפוש בהול.

קונכייה של כלום.

ישיבה מכוּצת, ראש בין ידיים

בפנת חדר עצום אחד:

העולם.

עיקר וטפל

סוף סוף הבנתי את העקר

וזה לא מה שחשבתי, זה לא

הדרך ולא המקום ממנו אתה יוצא לדרך

וגם לא היעד, בין אם אתה מגיע או רק

חותר אליו, זה גם לא הנעלים שעליהן

אתה דורך במסע ולא העץ שאתה רואה ולא

הקוץ ולא הפרח, גם לא האשה שאתה

פוגש בדרך וגם לא האדמה שעליה אתה

הולך ואף לא השמים מעליך. העקר,

יקירי, זו היבלת מתחת לבהן.

כל נהר

כל נהר שר: אֶפְשָׁר
להכניס ולגעת.
על שפת כל נהר גדל עץ הדעת.
ואני כבר מזמן שם שרויה,
כבר תנועותי אטיות,
אף פתאום אינני יודעת
מה לעשות, מה נאות:
לצלל שוב נגד המים
לזרם עם כלם
או לחצות?

זה מסתובב

איך שלא
נקרא לזה
ואיך שלא
נסובב את זה
זה מסתובב
ואנחנו בזה
ועם זה
וסביב זה
וסביב עצמנו
וזה סביבנו
וגם בלעדינו
זה מסתובב

מַעַל הַצִּיק פּוֹסֵט
נוֹצְצוֹת קְרוֹנוֹיֹת הֶרֶבֶבֶל
חֲלוּקֵי זְכוּכִית
בְּמַחֲרֹזֵת עֵנֶק
עֲנוּדָה
לְצֹאֵר הָהָר.

חייל ישן ברכבת

פֶּסֶל הָיָה רוֹדֶה הַשְּׂרָאָה
מִפִּיּו הַפְּעוּר, מִקְפִּיא
בְּאֶבֶן שְׁנֵהֲבִית אֶת רֹאשׁוֹ
הַנֶּחֱבֵט בְּנוֹף שְׂבַחֲלוֹן

אֶת הַקּו הַעֲדִין בְּמַצָּחוֹ
חֹרֵט כְּאֶפֶק חֲבוּי
שֶׁהִבְלִיחַ לְרֹגַע

מִסְתֵּת חֲלוֹמוֹת
מִרִּיסִים אֲרָכִים שְׁחֹרִים

סחף

לפַעמים אָני בַּמסָּכָה
וּלפַעמים חָשׁוּף
לפַעמים אָני הַמסָּכָה
וּלפַעמים רַק גּוּף
בַּמְבוּכָה
הַבֵּל תְּלוּי
בַּהֶסְחָה, כְּלוּמָר לְאֵן סוּחָבַת הַשִּׁיחָה

*

כַּעֲמֹק הַמַּבֵּט
גִּדְל הַחֲלוֹן
הַנִּפְתָּח

סימנים

איך תשים לב שאני גואה?
הצמד און ללבי
ושמע את הספינה המתקרבת
ללא נוט
שמע רוחות רוקדות מטופות
בפתולי קונכייה.

15 מיליון תושבים, ואת

שחייכנו זו לזו
בשעת העמס
בתחתית
של מקסיקו סיטי

דחוקות
אל אחרות

*[כשהייתי ציפור]

כְּשֶׁהִיְיִתִי צִפּוֹר
יוֹנֶקֶת דְּבֶשׁ הִיְיִתִי
רַק צוּף
אֵין דְּבַר כְּזֶה
מֵתוֹק מְדִי
קִטְנָה וּמַהִירָה
כְּמַעֵט קוֹנֵטִית
רָגַע כְּאֵן וְרָגַע אַחֲרַת
בְּמִטְבּוֹלִיזִם פְּלֵאִי
אֵי אִפְשָׁר הָיָה לְתַפֵּס אוֹתִי

מרוץ שליחים

וּכְמוֹ הַיָּד שֶׁבְּמְרוֹץ שְׁלִיחִים
נִשְׁלַחַת לְהַפְקִיד אֶת הַמִּקֵּל הַחֹם
בְּכַף יָדָהּ שֶׁל דְּמוּת דּוֹהֶרֶת לְפָנִים
מֵתוּף תִּקְנוֹה שֶׁהַמִּקְצָה הַמְּשֻׁתָּף
יָבִיא אוֹתָן מִקֶּץ הַסִּיבּוּבִים
אֶל הַיַּעַד הַמִּיָּחַל
כִּן הַפְקִדְתִּי בֵּין אֶצְבְּעוֹתַי
אֶת שְׁרִידֵי יָמִי וּמַלּוֹתַי
שֶׁתְּבִיאִי אֶת חֲמָם
אֶל מַעֲבָר לְקוֹ הַגָּמָר.

צילה זן-בר צור

*

רגע אחד אני פרפר בן יום
ורגע אחר אני זקנה הפותחת ספר.

הכל משתנה היום.
אני משחררת כנפים.

מאצ"י טאווארה

*

מגיעה לתחנה
דקה אחת
מקדם מדי

דקה אחת
חושבת עליך

גם זה טבעי

להתפלג בלי יכולת
לחזור. להתנשא גבוה
מעל השרשים. לסב אחר
מארע גדול בשמים
אף סביב עצמי
פי כמה

שב

שלום! שבת!
במסעי הייתי מטריד שקה של תחנות:
רציפים הלכו וגדלו כשהרכבתי,
רציפים הלכו וקטנו כשהתפרקתי.
וכשהרכבתי שאפתי,
וכשהתפרקתי נשפתי – רציף
בצפירת הקטר שנשפרת שברים, שביר
בארונות הזכוכית הקוברים פטישים.

שלום! שבת!

אם אראה לכם קטן בקרון צעצוע
או גדול בגרנד סנטרל טרמינל
אל דאגה, זה אני
וזה בטח כבר תחנה אחרונה בשבילי.

תיירת

בשיר הזה אני תירת כאן, עוברת
נשארת יום או מקסימום שבוע
עד שנטית מסלול השמש
תזכיר שאין לי שום דבר קבוע

בשיר הזה אני כמעט ולא דומה לי
בשיר הזה אני דומה לי בדיוק
שומעת רחש צמרות ומי תהום
בהמלת סמטה צפופה בשוק

מי שבון לי את תבת הנגינה
כבר לא חבר שלי ומה זה משנה
בשיר הזה אני לא סוחבת כלום
נודדת עם האור המשתנה

בשיר הזה רעב טמטום ודורסנות
הם רק שמועה בערפל המצטרב
את מה שלא השתק ולא ותר עדין
אני אפגש שוב מחדש בשיר אחר

תעופה

אלמלא היו בעולם צפרים,
היינו למדים תעופה מפרפר.
ואם לא מפרפר –
מדבורה.
ואם לא מדבורה –
מיתוש.
ואם לא מיתוש –
מפסנתר כנף.

אמצע הדרך

קום פתח לבך כי-בא אויב
פתח דלתותיך לרוח שלא-נושאת-דבר
קום-גיל בין-שני פרציה:
הנושב והאורב
קרא בלב אוהב
כאן באמצע-הדרך
קרא את-אמצע-הדרך
ברוח חג יומית

מ.ס. 8

עכשו
מחר
על פרח
נתנשק
אכתב

שיבה

שום מאהב לא יתחרה
בנוגות המתוקה של יצר הבדידות שלי
כשאני שבה אלי
סוף סוף מן המסע –
מדרה קצת וחבולה
עם זאת חמולה ומכרת

ונאספת אל זרועותי
הלילה
ומגיפה.

נקודה

אין דבר בעולם
שזו מהר יותר
מהנקדה
שבה אני
מנסה
לאחז.

*[תַּחֲנַת הַרְפָּכָת]

תַּחֲנַת הַרְפָּכָת
מִלְפָּנֵי וּמֵאַחֲרֵי
דְּבָרִים שְׁאֵשְׁפַח

*

שְׁקִיעָה מִתְקַרְבָּת.
אַתָּה מִתְרַחֵק אֶל דֶּרֶךְ שְׂאִינִי יוֹדַעַת,
מִמַּדֵּי גּוֹפֶה הוֹלְכִים וְגִדְלִים עַל הַרְשָׁתִית הַפְּנִימִית.
אֶפֶק לִילִי מִסְתַּמֵּן עַל יָם דְּבֶשׁ מִשְׁחִיר.
הָאִוִיר סָמִיךְ מְאֹד
וּבֵין רְאוּתִי חָלָל.

בְּסִפְרִינֶט פִּתְאוּמִי
לְאוֹטוֹבוֹס הַלִּילִי
נִזְכַּרְתִּי בְּגוֹף.

בּוֹא

בּוֹא, בּוֹא, תְּהִיָּה אֲשֶׁר תְּהִיָּה —
נֶגֶד, מֵאֲמִין, נוֹטֵשׁ מוֹעֵד.
לֹא מְשֻׁנָּה.
לֹא לָנוּ הִיא שִׁירַת הַיָּאוֹשׁ.
בּוֹא, וְאַפְלוּ הַפֶּרֶת נְדָרֶיךָ
אֶלֶף פַּעַם —
בּוֹא, וְשׁוֹב, בּוֹא, בּוֹא.

מאנגלית: אמיר אור

מתוך: עֵבֶר, תרגומים נבחרים מן הקלסיקה ועד ימינו,

אמיר אור, הקיבוץ המאוחד (2017)

40 מתוך: ננפואטיקה 45, מקום לשירה

לפתוח יום

אָקום
אָסיט אַת הַוילון
וּמִבֵּין חֲרָבֵי הַתָּרִיס
יִפְרֹץ עֵץ
עַל בְּדִיו עַל עֲלִיו
וְלֹא יִהְיֶה מָקוֹם וְלֹא תִהְיֶה פֶּנֶה
וּמִשָּׁהוּ בִּי יִבְקַע וַיִּגָּאֶה
שִׁיעֶמֶד הַיּוֹם לִי בֶּנֶד
מִימִינִי וּמִשְׁמָאלִי
שֶׁלֹּא יִדְעוּ סוֹסֵי אֶת נַפְשִׁי
שְׁאוֹר גָּדוֹל יִנְהַר
וְאַנִּי אֶדְהַר
וְלֹא אֶפְנֶה

ערביים

עֲכָשׁוּ הַגּוֹף שׁוֹכֵן בַּגּוֹף
אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבוֹת סְמוּךְ לְמָקוֹם הַבְּקִיעָה
נִשְׁמָעַת בָּנוּ שְׁמֶשׁ בָּמוֹ חֶלֶב
מָה שֶׁנִּסְעַת יוֹדֵעַ
וְחֹזֵר

משה פרידן, יום חנוכת הכרמלית, 6 באוקטובר 1959
(אוסף התצלומים הלאומי)

מקום לשירה חיפה

חפז תנועה